

เทศน์เช้า วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๙

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะ สัจธรรมนะ คนเรา สิ่งที่เป็นแก่นสารของมนุษย์ ความดีและความชั่ว ถ้าแก่นสารของมนุษย์นะ มนุษย์มีความดีและความชั่วเท่ากันที่จะแนบไปกับหัวใจนั้น เพราะเวลาการกระทำ ใจมันเป็นคนกระทำ ใจมันมีความคิด มีเจตนา มีการกระทำออกมา เวลากระทำออกมา ทำผ่านร่างกาย ผ่านความคิด ผ่านการพูดจา นั่นคือการกระทำ แต่ทำเสร็จแล้วคุณธรรมอันนั้น แก่นสารของมนุษย์ๆ มนุษย์เกิดมามีกายกับใจๆ ใจ

ถ้ากายกับใจ คนเราเกิดมา ความคิด มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง เวลาคิด คิดอย่างหนึ่งนะ เวลาพูดไม่ได้ เสียมรรยาท เวลากระทำ ทำแต่ความพอใจของตนเท่านั้นนะ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ เรามาศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเราอยากค้นหาคุณงามความดีของเรา ถ้าคุณงามความดีของเราละ คุณงามความดีของเราจริงๆ ความดีของเรามันอยู่ที่หัวใจ ถ้าหัวใจนี้มีเจตนาดี ทำคุณงามความดี มันสะสมลงที่ใจ อำนาจวาสนาบารมีเกิดที่นี้ใจ

บารมีธรรมๆ ความขจรขจายไปของคุณงามความดี กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันหอม ทวนลม มันหอมทวนลม กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมนั่นนะ แต่กลิ่นของโลกมันไปตามลมๆ ใจนี่ใจ ทำคุณงามความดี แก่นสารของมนุษย์มีตรงนี้ มีคุณงามความดีใจ แต่จิตใจของเรามันหยาบ ใจตรงนี้ไม่ได้ใจ เพราะทุกคนจะน้อยเนื้อต่ำใจ ทำดีไม่ได้ดี ทำดีไม่ได้ดี

ความดีมันเป็นความดี ความดีมันต้องประกาศให้ใครรู้ละความดี ความชั่วต่างหาก ความชั่วพยายามจะกลบงำไว้ ความชั่วต่างหากพยายามปิดบังไว้ใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาโคนต้นโพธิ์นั่นนะ ตรัสรู้อยู่คนเดียว ตั้งสอน ๓ โลกธาตุ เทวดา อินทร์ พรหมนั่นนะ เทวดา อินทร์ พรหมเขามีจิตของเขา ทำไมเขาไม่รู้ถึงคุณงามความดีของเขา คุณงามความดีของเขา เขาเป็นเทวดา อินทร์ พรหมเพราะเขาได้สร้างคุณงามความดีของเขาตั้งแต่

มนุษย์ เขาไปเกิดเป็นวาระไร จูติเป็นเทวดา เทวดาก็มีเท่านั้นนะ เทวดามีเท่านั้นก็วาระของเขา วาระของเขาก็เหมือนมนุษย์

มนุษย์สงสัย เทวดา อินทร์ พรหมมีจริงหรือเปล่า เทวดาเขาก็สงสัยว่ามรรคผลมีจริงหรือเปล่า เขาทำคุณงามความดีของเขาแล้ว มรรค ผลทำอย่างไร เมื่อฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ มาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ของเราใจ ถ้าครูบาอาจารย์ของเรา ทำไมเขาต้องมาฟังเทศน์ล่ะ

ฟังเทศน์ๆ เพราะหัวใจอันนี้ใจ เรามองเห็นตรงนี้ไม่ได้ใจ เราไปมองเห็นแต่สิ่งที่โลกธรรม ๘ สรรเสริญ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ เราต้องการลาภยศสรรเสริญ ต้องการเงินทอง อันนั้นใจ แล้วพอมันกว้างมาๆ เป็นของเราแล้ว เรามีแต่ความทุกข์ใจ เราไม่มีความสุขจริงในหัวใจของเราเลยใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในป่า ทำไมมีความสุขล่ะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านอยู่ของท่าน ท่านมีความสุขของท่านนะ ท่านมีความสุขของท่าน แต่ท่านเป็นห่วง ห่วงพวกเรานี่แหละ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาคนอุปฐากท่าน จะให้ผ่อนคลายเป็นความสะดวกของท่าน บ้าง ไม่ได้ ใจดำดำๆ ใจดำดำๆ

ใจดำดำๆ ก็พวกเราใจใจ ใจดำดำๆ ใจดำดำๆ มันสงสัยไปหมดใจ ใจดำดำๆ มันแสวงหาแล้วมันไม่ได้สิ่งใดเป็นสมบัติของมันเลยใจ แล้วไปเห็นครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ทำอะไรเพื่อชาตุนั้นของท่านบ้าง ก็ว่าใจนั้นไม่เข้มแข็งๆ ใจ เวลาตัวเองทำเลวทรามอย่างไรไม่ได้มองใจ จะไปมองแต่ครูบาอาจารย์ของเราต้องนำใจใจถึงจะเชื่อใจ ท่านถึงทำของท่าน ท่านรู้ถึงกิเลสของสัตว์โลกใจ ท่านบอกว่าไม่ได้หรอก ตาคำๆ มันมองอยู่ ตาคำๆ มันมองอยู่ เพราะตาคำๆ มันต้องมีความมั่นใจของมันใจ ถ้าความมั่นใจ ท่านเป็นห่วงพวกเราใจ

เวลาชาตุนั้นของท่าน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขาของท่าน ท่านไปห่วงอะไรเรื่องร่างกายของท่าน เจ็บไข้ได้ป่วยก็บอกไปโรงพยาบาล ท่านบอกไม่ ท่านจะเข้าป่า เขาจะไปโรงพยาบาลกัน ท่านจะเข้าโคนไม้ ท่านจะเข้าไปของท่าน ท่านเข้าไปเพราะอะไรล่ะ เพราะหัวใจของท่านมันประเสริฐใจ

ความซร่าคร่ำคร่ามันเป็นเรื่องธรรมดา ความซร่าคร่ำคร่ามันต้องซร่าคร่ำคร่า การเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ เกิดมาตั้งแต่เป็นทารกน้อยมันมีความสุข ความจินตนาการ ความไร้เดียงสาของมัน โตขึ้นมาต้องรับผิดชอบ คนเราต้องมีการศึกษา มีปัญญา ถึงจะเอาชีวิตนี้รอดได้ คนที่มีปัญญาต้องมีศีลธรรมด้วย เพราะศีลธรรมมันไม่ทำให้ปัญญาของเราไปเที่ยวทำลายใคร ปัญญาของเราควรจะเป็นประโยชน์ไง ศีลธรรมอันนั้นมันจะควบคุมหัวใจของเราไง ถ้าควบคุมหัวใจของเรา ควบคุมดูแลให้หัวใจของเราทำแต่คุณงามความดีไง แล้วพอทำคุณงามความดีแล้วก็มาน้อยเนื้อต่ำใจว่าทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีแล้วไม่ได้ดี

ทำดีมันทำเพื่อใครล่ะ ก็ทำดีก็ทำเพื่อหัวใจเรานี่ไง ทำคุณงามความดี ความลับไม่มีในโลกไง ทำความชั่วเรารู้นะ ทำสิ่งใดที่ชั่วช้าเลวทรามเราก็รู้ กฎหมายมันตามไม่ทัน แต่กรรมมันตามหัวใจเรานั้นนะ แล้วคุณงามความดีเราทำแล้วต้องประกาศให้ใครรู้ล่ะ ทำคุณงามความดีของเรา ประกาศของเรา

เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราถึงแสวงหา สัจธรรมมันอยู่ที่ไหน ความจริงมันอยู่ที่ไหน ความจริงมันอยู่ที่ไหน ทุกคนก็แสวงหาความจริง ทุกคนแสวงหาความจริง แล้วความจริงมันอยู่ที่ไหนล่ะ ทำคุณงามความดี เขาก็ติฉินนินทาไป

ติฉินนินทามันก็ปากเขา ปากของเขา เขาจะติฉินนินทาเรา มันจริงหรือเปล่าล่ะ ถ้าคุณงามความดีของเรา เราไม่ได้ทำคุณงามความดีของเรา เขามาส่งเสริมเรา เขามาเอ็นิยขอเรา ใอันนั้นคือเขาโกหกมดเท็จ ทำไมเราพอใจล่ะ เราไม่ได้ทำอะไรเลย เขามายกย่องว่าเราเป็นคนดีๆ ลอยเชียวเวลาเราไม่ทำอะไรเลย เพราะเราไม่ทำอะไรเลย เขามายกย่องสรรเสริญ นั่นนะเขาจะมาปกอลอกใอันเราทำดีเกือบตาย เขาไม่เห็นความดีเราเลย เขาไม่เห็นเลย ใอันไม่ได้ทำอะไรเลย พอมีอำนาจขึ้นมา อู้ฮู! ยกย่องสรรเสริญกันนัก ใอันคนทำคุณงามความดีไม่มีสิ่งใดเป็นความดีเลย เพราะอะไร เพราะทำความดีเพื่อเราไง เขาไม่ยกย่องสรรเสริญ เราก็เป็นความจริงใจ

ใอันนั้นมันโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ติฉินนินทา มันเป็นคำติฉินนินทาของเขา เราชื่อสัตย์ เราชื่อสัตย์กับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม สิ่งที่เราทำมา สิ่งในโลกเขาแสวงหามา ถ้ามันแสวงหามาได้โดยสุจริตธรรม อันนั้นมันเป็นอำนาจวาสนาบารมี คนเราทำคุณงามความดีมา เราสร้างบุญกุศลมา ทำสิ่งใดมันก็ประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใดมันก็ได้สิ่งที่ตอบสนองมา เราทำของเราทุกครั้งๆ กลางๆ ทำสิ่งใดมันก็ขาดตกบกพร่องไปตลอด

ไง คนที่ทำแต่อกุศลมา พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลฉันข้าวไม่เคยอิ่ม พระอรหันต์นะ ออก
บิณฑบาตมา ไปอยู่ท้าย เพราะเพิ่งบวชใหม่ เขาก็ใส่บาตรมาถึงองค์ท้าย โยมเขาตั้งใจว่า อย่างนั้น
เมื่อวานนั้นใส่ไม่ถึงองค์ท้าย วันนี้ข้างหน้าไม่ใส่ จะใส่ข้างหลัง ไอ้พระที่มาด้วยกันก็บอกว่า
วันนี้เขาใส่บาตรไม่ถึงองค์ท้าย พรุ่งนี้ให้ไปอยู่ข้างหน้า ไปอยู่ข้างหน้า ไอ้โยมก็บอกว่าเมื่อวาน
องค์ท้ายไม่ได้ใส่ วันนี้ข้างหน้าไม่ใส่ ไปใส่องค์ท้าย สบายอย่างนั้นนะ เขาไม่ได้ของเขา

จนรำลือไปนะ รำลือไปถึงพระสารีบุตร ท่านไปเยี่ยม ท่านไปถามว่า ชาวรำลือว่าตั้งแต่
เกิดมาไม่เคยกินข้าวอิ่มสักมื้อหนึ่งใช่ไหม

ใช่

แล้วมันเป็นเพราะอะไรล่ะ

ก็ไม่รู้ ก็สุดวิสัย

พระสารีบุตรบอกว่า ถ้าอย่างนั้นวันนี้ฉันข้าวให้อิ่มนะ ด้วยความเมตตาของพระสารีบุตร
จับบาตรไว้ให้ วันนั้นได้ฉันข้าวด้วยบารมีธรรมของพระสารีบุตร อิ่ม อิ่มมื้อหนึ่ง นิพพานคืนนั้น

คนเราเกิดมาไม่เคยอิ่มท้องเลย มันมีความทุกข์ยากขนาดไหน แล้วทำคุณงามความดีมา
ขนาดไหน เพราะเขาทำของเขาма เขาก็สงสัยไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า
ทำไมเขาเป็นอย่างนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนาคตังสญาณ เขาเคยทำอย่างนั้นๆ มา ถึงเสร็จแล้ว
มันก็เป็นอย่างนั้นนะ

นี่พูดถึงว่า ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามันได้ทรัพย์สมบัติของเรา มันได้ชื่อเสียง
เกียรติศัพท์เกียรติคุณมา นั่นก็เป็นผลของคุณงามความดี ผลของสุจริตธรรม ไม่ใช่ถ้าจะเป็น
คนดีแล้วต้องเสียสละให้หมดเลย ต้องให้เหมือนพระ มีบริวาร ๘ ไม่เอาอะไรเลย

เราไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นที่ใจใจ เราไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นของกูๆ แล้วมันไม่ทุกข์ใจ แต่
ถ้าเราว่าของกูๆ นะ มันระแวงไปหมด ของนั้นจะหาย ของนั้นจะตกหล่น คุณ คุณเศรษฐีชี้เหนียว
ตัวเลข คุณแต่ธนาคาร มีแต่ความทุกข์ ทั้งๆ ที่เงินเต็มธนาคารเลย แต่ทำไมเขาทุกข์เขายากขนาด
นั้นล่ะ นี่ไง เพราะมันยึดมั่นตรงนี้ไง

แต่ถ้าเราแสวงหาของเรา เราทำหน้าที่การงานของเรา ถ้ามันได้มาโดยสุจริตธรรม เราก็พอใจ มันเป็นสัมมาทิฐิ มันเป็นความถูกต้องดีงาม ความถูกต้องดีงามมันเกิดจากบุญกุศล ใจ บุญกุศล บาปอกุศลใจ นี้พูดถึงว่าสังขะของมนุษย์ ก็กรรมดีกรรมชั่ว แก่นสารของมนุษย์มันก็มีกรรมดีกรรมชั่ว แล้วถ้ากรรมดีกรรมชั่วแล้ว ถ้ามันมีสติมีปัญญานะ ถ้ามีสติปัญญา คุณิ พระกัสสปะเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ท่านเสียดชะของท่าน แจกทานจนหมด ท่านออกบวช ครูบา อาจารย์ของเราเวลาท่านแสวงหาออกบวช ออกบวชเพื่อจะเอาความจริงใจ ถ้าเอาความจริง

แก่นสารของมนุษย์ๆ ใจ ค้นหาหัวใจของเราให้เจอใจ ถ้าค้นหาหัวใจให้เจอ ทำสิ่งใดมา คุณิ พระเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้านั่งสมาธิภาวนา มันเป็นอะไร มันเป็นเพราะอะไร มันเป็นเพราะอะไร หาเหตุหาผลตลอด ตั้งแต่ตื่นนอนเลย วันนี้เราได้โกหกใครบ้าง วันนี้เราได้ทำผิดคิดใหม่ วันนี้เราทำอะไร สวดหาไปเลยว่าวันนี้เราทำอะไรบ้าง จิตใจมันถึงฟุ้งซ่านขนาดนี้ แล้วถ้าพรุ่งนี้แล้วตั้งแต่ตื่นนอนจะตั้งสติตลอดเวลา เราจะไม่ไปแหวะใคร เราจะไม่ไปพูดจากับใครจนมากเกินควร เราจะรักษาหัวใจของเรา ถ้ารักษาหัวใจ เราเข้าทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ถ้ายังไม่ได้ ไม่ได้ ธาตุขันธ์มันมีกำลังเกินไป ถ้าธาตุขันธ์มีกำลังเกินไป พรุ่งนี้จะผ่อนอาหาร ฉันเสียครั้งหนึ่ง คุณิ มือหนึ่งฉันมือเดียวอยู่แล้ว พรุ่งนี้จะฉันครั้งหนึ่ง แล้วเวลาฉันครั้งหนึ่งภาวนาแล้ว ยังไม่ได้ ก็ผ่อนอาหารๆ

ผ่อนอาหารเพราะอะไร ในปัจจุบันนี้เขาต้องออกกำลังกายกัน นี่ก็เหมือนกัน จิตใจถ้ามันเสวยแต่อารมณ์ มันคลุกคลีอยู่กับความมักมาก คลุกคลีอยู่กับความอยากใหญ่ คลุกคลีอยู่กับค้นหาความทะยานอยาก แล้วถึงเวลาที่จะพุทโธๆ ให้มันปล่อยวาง มันปล่อยวางไม่ได้ มันปล่อยวางไม่ได้เพราะกำลังไม่พอ เพราะกิเลสมันหยาบ กิเลสมันหนา กิเลสมันเหยียบย่ำไว้ เราก็ต้องมีศีล มีศีลเป็นความปกติของใจ ความปกติ ตะล่อมเข้ามาๆ ความสะอาดใจ

คุณิ เวลาเราสกปรก เราเข้าห้องน้ำอาบน้ำชำระใหม่ อาบน้ำเพื่อชำระความสะอาดใจใหม่ แต่จิตใจมันสกปรก สกปรกด้วยอะไร สกปรกด้วยค้นหาความทะยานอยากใจ ก็ต้องมีศีลมีธรรม เข้าไปชำระล้างมันใจ ถ้าชำระล้างขึ้นมา เขาก็ต้องตรวจสอบ ถ้าตรวจสอบขึ้นมา ถ้ามันยังไม่ได้ก็ต้องตรวจสอบ พยายามฝืนมันๆ ใจ ฝืนมันคือฝืนกิเลสใจ แต่เราฝืนไม่ได้เพราะกิเลสเป็นเราใจ ก็อยากกิน อยากอยู่ อยากสบาย แล้วจะไปฝืนมันๆ ฝืนมันก็ลำบาก แล้วเวลาลำบากแล้วกิเลสมันทำให้สุขสบายแล้วมันก็ลากไป แล้วจิตใจมันก็ฟุ้งซ่าน จิตใจมันก็มีความทุกข์ความยาก

แก่นสารของมนุษย์ๆ กำลังจะหาแก่นสารของมัน แก่นสารที่จิตปฏิสนธิจิตเวียนว่ายตายเกิดในวิภวภูฏะ เกิดในภพ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นคน เกิดมาจากพ่อ จากแม่ เกิดมาจากชาติตระกูล เกิดมาก็จะเรียกร่องเอาแต่พินัยกรรม จะเอาแต่ทรัพย์สินสมบัติ จะเอาแต่คุณงามความดี เกิดมาต้องได้หมดทุกอย่างพร้อมตามใจ แล้วมันก็ไม่ได้ตั้งใจสักคนหนึ่ง แล้วมันมีความบาดหมางกัน มีแต่ความทุกข์ความยากไปตลอดใจ นั่นใจ นี่ใจ ธรรมะมันขโลมตรงนี้ ใจ แก้วใจตรงนี้ใจๆ

เรามาเสียสละทาน เสียสละทานก็ให้หัวใจเข้มแข็งนี้ใจ คุณิ เราแสวงหามา เราทำหน้าที่ การงานมา เงินทองมันหาง่ายอยู่หรือ เงินทองมันก็ต้องแลกมาด้วยกำลังกายของเรา กำลังปัญญาของเรา เราได้เงินทองมา เราเสียสละทำไมละ ก็เสียสละเพื่อให้หัวใจฝึกหัดมัน ฝึกหัดหัวใจดวงนี้ แก่นสารของมนุษย์ฝึกหัดมันๆ ฝึกหัดมัน ทาน ศีล ภาวนา พอขึ้นมาเห็นประโยชน์กับมัน เห็นประโยชน์ เราจะฝึกหัดภาวนาของเรา เราจะค้นหาหัวใจของเราใจ ถ้ามันค้นหาหัวใจของเรานะ พุทธโธๆ แล้วมันทำไมค้นหาไม่เจอละ

กองขยะ คุณิ ไอ้พวกเก็บขยะขายมันไปคัดแยกขยะ มันยังไปขายได้เลย ของเขาทิ้งแล้ว คนเก็บขยะมันยังเอาไปเป็นเงินเป็นทอง แล้วของในหัวใจของเราแท้ๆ เลย เราเป็นมนุษย์ด้วย แก่นสารของมนุษย์ๆ หน้าที่การงานเราก็ทำ เราเกิดมาเป็นคนเป็นมนุษย์ ดูพระบิณฑบาตมา พระก็ต้องเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง พระก็ต้องบิณฑบาตมา มันจะมาจากฟ้าหรือ มันก็มาจากกำลังของเราทั้งนั้นนะ

หัวใจของเรา ถ้าเราไม่มีสติปัญญาดูแลรักษา มันมาจากไหนละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าบอกชี้ทางเท่านั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้มอบปริญญาให้ใคร ไม่ได้มอบ คุณงามความดีให้ใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีแต่อย่า ดินที่นวดดีแล้วจะปั้นเป็นโอง เป็นโง่ขึ้นมาได้ สัจธรรม ศาสนาทายาทที่ได้ฝึกหัดแล้ว ได้ปฏิบัติแล้ว ได้มีสติจะความจริงแล้ว มันจะเป็นประโยชน์ศาสนาทายาท

จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงนั้นได้ค้นคว้า ได้แสวงหา ได้มีการกระทำมา แล้ว มันมีค่ามากๆ ใจ มันมีค่ามากเป็นตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ตั้งแต่ครูบาอาจารย์ของเรา มันมี ค่าจริงๆ ใจ แต่พวกเรามันคัดจริต ใจนี้มีคุณค่ามากนะ แต่นินทาเขาทุกวัน ใจนี้มีคุณค่านะ แล้ว ไม่ทำอะไรเลย คัดจริต

แต่ถ้ามันเป็นความจริง ใจที่มีคุณค่ามันต้องคุณค่าความเป็นจริงสิ ถ้ามีคุณค่าความเป็นจริงอยู่ที่ไหนมันก็มีความสุข ถ้ามันค้นหาได้จริง แล้วมีความสุขแล้วต้องไปบอกใคร มีความสุขแล้วประกาศเชียว “ภาวนาแล้วเป็นอย่างนั้น ว่างๆ สบายๆ”

สบายๆ ไปอวกาศ อากาศมันก็สบาย ควายมันกินหญ้าเสร็จ มันแช่น้ำ มันก็สบาย วัวควายมันกินหญ้าเสร็จมันนอนแช่น้ำ สบายๆ นิพพานของควาย

ถ้ามันเป็นความจริงนะ แก่นสารของมนุษย์ๆ ใจ เราจะบอกว่าธรรมะมันละเอียดลึกซึ้งลึกซึ่งจนคาดหมายไม่ได้ ศึกษาขนาดไหนก็ศึกษามาเป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เป็นโลกเป็นทฤษฎี แล้วเราก็อึดมั่นถือมั่น นั่นเป็นวิธีการชี้เข้าไปสู่ใจเท่านั้น เป็นวิธีการชี้เข้ามาสู่ใจทฤษฎี วิธีการ ไม่ใช่เป้าหมาย เป้าหมายคือให้มันเป็นความจริง สันติภูมิจิโก ปัจฉัตตัง สันติภูมิจิโก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ กาลามสูตร อย่าให้เชื่อ อย่าเชื่อแม้แต่ครูบาอาจารย์ของเรา อย่าเชื่อ ฟังไว้เป็นคติเป็นแบบอย่าง เป็นคตินิยม แล้วพยายามฝึกหัด ฝึกหัด

กองขยะ คนเก็บขยะมันยังเก็บไปเพื่อเป็นสินค้าได้ เพื่อเลี้ยงชีพได้ กองขยะเขายังค้นหาผลประโยชน์ของมันได้ จิตใจของเรา จิตใจของเรามากับเรา แก่นสารของมนุษย์ แก่นสารของเรา หัวใจดวงนี้อย่าทิ้งมัน อย่ามองข้าม ของที่เสียสละแล้วก็เพื่อหัวใจดวงนี้แหละ ฝึกหัดๆ ฝึกมัน อย่าบีบคั้นใจจนเกินไปนัก ฝึกหัดเสียสละ แล้วพยายามค้นคว้าหาให้เจอ ต้องค้นคว้า

ถ้าใครทำสมาธิไม่ได้ หาใจของตัวเองไม่ได้ ไม่เห็นกองขยะ ไม่เห็นกองขยะ เอ็งจะไปคุยเจียอะไรเป็นประโยชน์ไม่ได้เลย หากกองขยะของตนให้เจอ หาใจของตนให้เจอ แล้วค้นคว้า แล้วมีการกระทำ เอาผลประโยชน์ของเราขึ้นมา เอาอริยทรัพย์ เอาสัจจะ เอาความจริงในหัวใจดวงนี้ เอวัง